

WERKELIJKE BEHOEFTE

8 februari 1974

Goedenavond, vrienden.

Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar. Ons onderwerp van heden werd door u in het verleden gekozen en draagt de titel:

WERKELIJKE BEHOEFTE

Wat een titel is, die heel veel en heel weinig zegt te gelijk: Men zou kunnen reageren met een "ach, elke mens heeft zo zijn behoeften". Wat men daarbij vergeet is dat een groot deel van die z.g. behoeften voortkomen uit de maatschappij, het milieu, uit de vele invloeden die in het menselijke leven een rol spelen.

Er zijn voor de mens tweeërlei behoeften: de stoffelijke en de geestelijke. Onder de stoffelijke behoeften verstaan wij: redelijke voeding, voldoende bescherming tegen het klimaat, naast voldoende mogelijkheid tot beweging en ontplooiing. De mens heeft natuurlijk ook zijn lichamelijke behoeften. Voor een doorsnee mens zal ook seksualiteit onder de behoeften moeten worden gerekend. Daarnaast zien wij behoefte aan zekerheid, aan enige geborgenheid, aan zekere erkenning. Een mens heeft een band nodig met de gemeenschap waarin hij leeft, hoe deze dan ook vorm krijgt. Maar wanneer je al deze voorwaarden vervult, zo blijft er nog altijd een hiaat bestaan. De mens is iemand die graag over horizonthen wegstijgt. Hij wordt getrokken door het onbekende, hij wil zich meester maken van de dingen, wil de feiten voor zichzelf kunnen beheersen. Dit betekent, dat hij voortdurend diep in zichzelf bezig is te zoeken naar al, wat voor hem waarheid is en betekenis heeft. Je zou kunnen zeggen, dat zelfs de eenvoudigste mens niet geheel kan leven zonder een filosofie of een geloof. Geestelijk gezien behoort hierbij ook een mate van zelferkenning en zo een mate van bewustwording.

Wanneer ik zo de behoeften van de mens voor u uitstal, is er schijnbaar niet veel meer te zeggen. Wat ik echter verder zeg, dient u te beschouwen als een commentaar op de mens van heden en de problemen die hij pretendeert te hebben.

Ik stel: Wat de mens nodig heeft, is een voldoende voeding. Maar voldoende voeding betekent vooral ook gezonde voeding. Zijn lichaam zal er beter bij varen wanneer hij een betrekkelijk beperkte, maar natuurlijke voeding krijgt, die hij geheel kan verteren en zo omzetten in voor hem belangrijke energie, dan een rijkgeschakeerde hoeveelheid voedings- en genotsmiddelen te consumeren die geen balans vormen, grotendeels niet geheel of niet natuurlijk zijn en door zijn lichaam niet of slechts zeer ten dele worden verwerkt. Juiste voeding is dus een belangrijke factor. Dan is er de kwestie van beschutting tegen het klimaat. Theoretisch zou u allen daarbij genoeg moeten hebben aan een soort bouwkeet met een kachel en enige kleding. Slapen kun je, wanneer het nodig is, op de vloer ook heus wel.

U gelooft mij dit mogelijk niet geheel en hebt dit dan zelf ook nooit gedaan. Maar ik kan u verzekeren dat een mens die moe genoeg is, zich zelfs over een paar planken heen en weer schurkt tot hij tegen zichzelf zegt: hier is een lekker zacht plekje voor mijn heup, waarop hij inslaapt. Zover wil ik echter niet gaan. Anders zouden wij mogelijk moeten debatteren, of een bed nu voor de mens noodzakelijk is, dan wel niet. Eén ding is in ieder geval zeker: Aan de Egyptenaren, die het eerste bed ontworpen en gebruikt hebben, dankt u het feit dat er nu zoveel mensen snurken. Daarmee is het geheven hoofdeinde in zwang gekomen en daarmee de afgezakte onderkaak, die dan gedurende de nachtelijke uren middels de huig enorme vibraties in omloop weet te brengen. De mens is gewend aan een bed. Goed, dit heeft hij dan nog wel nodig. Tafel, zetel, enige andere zetels, zodat ook anderen in zijn woning kunnen zitten, heeft hij wel nodig.

Zijn huis is zijn eigen omgeving. Het is datgene wat hem bescherming biedt tegen een buitenwereld. Die buitenwereld is vaak agressief. Hij heeft dus wel degelijk ook enkele elementen nodig, waardoor zijn plaats - ik zou haast zeggen zijn hol - persoonlijke kwaliteiten krijgt. Ik denk echter niet dat de mens daarbij wezenlijk behoefte heeft aan alle moderne luxe. Wanneer u het mij vraagt zijn vaatwasmachine, koelkast, wasmachine, een elektrische blikopener en dergelijke zaken in feite overbodig. Zij zijn gemakkelijk, maar toch zeker niet iets wat bij de werkelijke behoeften van een mens gerekend dient te worden. Een mens dient echter wel over de mogelijkheden te beschikken om zijn voedsel te bereiden. Hij heeft de mogelijkheid nodig zich voldoende te reinigen - wat niet betekent dat je als mens een bad dient te hebben, waarin je vier keer per dag kunt gaan zitten. Want te veel baden is voor de huid en de gezondheid eerder schadelijk dan goed. Een gelegenheid zich te reinigen dient hij echter te hebben, of dit nu een douche is, een ligbad, dan wel een teiltje bij de kraan. Want dat maakt dan weer weinig verschil uit.

Tot de werkelijke behoeften van de mens reken ik ook iets, waardoor hij zich met de wereld verbonden kan weten. Dat zal voor een mens die zelf geen contacten met de wereld meer op kan nemen - gezondheidshalve bv. -, betekenen, dat telefoon en zelfs radio en tv tot de werkelijke behoeften kunnen worden gerekend. Niet, omdat deze zaken op zich onmisbaar zijn, maar omdat zij het gevoel van verbonden zijn met de wereld en de mensheid bevorderen en de mens het gevoel van algehele verlatenheid kunnen ontnemen. Voor het menselijk denken acht ik ook het boek of een equivalent daarvan belangrijk. Het volgende zullen de meesten van u wel met enige twijfel bezien: Ik meen dat de doorsnee mens voornamelijk behoefte heeft aan het verhaal. Het verhaal is een verrijking van het voorstellingsvermogen en als zodanig ook een verrijking van het menselijk gedrag en aanpassingsvermogen. Datgene, waarover wij nadenken en fantaseren, stelt ons vaak in staat bij het optreden van afwijkende omstandigheden ons sneller aan te passen en juister te reageren. Een mens met een groot voorstellingsvermogen zal ongetwijfeld meer angsten kennen en mogelijk ook meer begeerten hebben dan een ander. Daartegenover staat echter, dat hij zich in de wereld gemakkelijker en vooral bewuster aan zal kunnen passen. Hij ziet a.h.w. beter wat mogelijk is.

Fictie is in dit geval belangrijker dan leerstof. Ik heb altijd weer het gevoel dat men in uw moderne wereld voornamelijk tracht anderen te beleren en geestelijk of anderszins te verheffen. Men wil de mensen confronteren met alle vormen van cultuur en maakt daarvan een gehele cultus. Men wil de mens confronteren met alle problemen en conflicten die er in de wereld bestaan. Ik geloof niet dat dit de juiste benadering is. Het is natuurlijk vaak moeilijk en idealistisch, wanneer je dit doet. Maar je kunt de mens vaak beter bereiken door een sprookje, dat een juiste inhoud heeft dan door een wetenschappelijk betoog, dat precies hetzelfde tracht over te brengen.

Wat de mens ook wel degelijk van node heeft, is amusement, lichte vreugden. Het spel behoort tot het menselijke bestaan en is een werkelijke menselijke behoefte. Wanneer je dit zo zegt, ga je je realiseren dat er maar weinig mensen zijn in uw dagen die werkelijk nog weten wat spelen is. Wanneer je ziet hoe mensen die ludiek willen zijn, tot vertwijfeling toe werken en zich zorgen maken om toch vooral maar ludiek genoeg voor de dag te kunnen komen, dan heb je het gevoel: dit is niet echt. Zo min als het voor mij geheel echt spel is wanneer voetballers een wedstrijd fanatiek spelen, omdat er een premie te verdienen is en de toeschouwers alleen zich opwinden en juichen uit chauvinistische overwegingen. Dit zie ik als werk. Hier ontbreekt voor mij het werkelijke spelelement. Spel is voor mij het samengaan van fantasie, kracht en al wat in jezelf als behoefte of mogelijkheid begraven ligt, naar buiten gebracht, zonder dat men zich daarmee aan de wereld bindt. Een spel moet iets zijn wat elk ogenblik beëindigd kan worden, wanneer de ernst van het leven weer begint. Het is het uiten van al wat er in je leeft, je uitbundigheid zowel als mogelijk je misantropie, en wel zo dat je daarmee jezelf bevrijdt van vele spanningen. Wanneer ik pleit voor het spelelement als noodzaak, zo dient u te begrijpen dat elke mens angsten kent, zowel als begeerten. Tussen angst en begeren ontstaan er in de mens altijd weer agressies - wat een deftig woord is voor strijdlust. De mens die zijn spanningen alleen serieus kan uiten, veroorzaakt daardoor steeds weer conflicten met zijn wereld. De mens die zich

spelenderwijs afreageert, ontlaadt zijn agressies, maar daarmee ook een deel van zijn angsten en begeerten, komt zo tot rust en zal zo evenwichtiger zijn, wanneer hij weer de meer ernstige zaken van het leven aan moet pakken.

Het spel is noodzakelijk, ja, onvermijdelijk. Helaas weten de meeste mensen niet precies wat er in hen bestaat. Want ofschoon velen beweren dat zij alles doen om zichzelf te leren kennen, zijn er toch maar weinigen die er in slagen begrip te krijgen voor het wonderlijke geheel van rationalisaties, drijfveren en geestelijke achtergronden, dat zij in wezen vormen. De angsten van een mens, de grootste angst vooral, is voor een mens veelal te mislukken in de ogen van anderen, aanzien is voor de meesten uitermate belangrijk. Waarom? Aanzien betekent een vorm van verbondenheid. Het betekent dat je in een keten van bestaan bent ingeschakeld, en daarbij niet alleen van anderen afhankelijk bent, maar dat anderen ook van jou afhankelijk zullen zijn. Het is de behoefte aan wederkerigheid, zoals die overal steeds weer bestaat. Wij zien dit soms uitgedrukt in de wonderlijke verhoudingen tussen de mensen - al dan niet seksueel onderstreept - waarin zij eigenlijk het spel van de werkelijke onstuitbare begeerte reeds lang voorbij zijn en toch naar elkaar getrokken worden, omdat zij het gevoel hebben zonder de ander en het contact daarmee, minder te zijn.

Wij hebben altijd als mens de kudde nodig. Wat geen denigrerende uitdrukking wil zijn. De mens heeft nu eenmaal altijd in stam- en groepsverbanden geleefd. Zonder groep en stam voelt hij zich verlaten en weet niet meer waar hij heen moet. Dus zal hij proberen op de een of andere wijze ergens bij te behoren. Dat veroorzaakt in vele gevallen een grote agressiviteit bij hen die geen aansluiting kunnen vinden. Deze behoefte is eveneens de oorzaak voor het ontstaan van allerhande subculturen, asociale groepen etc. Als mens dien je te erkennen, dat je niet geheel alleen kunt staan. Vanuit deze erkenning dien je je dan af te vragen: Wat ben ik en wat zoek ik te zijn? Wanneer je hierop voor jezelf antwoord weet te geven, dan kun je ook de benadering vinden tot de wereld, waardoor je gevoel van zoeken naar contact langzaamaan over kan gaan in een steeds groter harmonisch contact met anderen.

Zo goed als je behoefte hebt aan het deel zijn van de kudde als mens, zo goed heb je ook behoefte aan een mate van harmonie. Wanneer je een mens vraagt wat hij het meeste begeert in het leven, zo krijg je vaak de volgende antwoorden: Vrede, geluk. Dit geluk wordt vaak vervangen door bv. gezondheid, maar dit is in feite een waardering van welbehagen. Men ziet dan het grootste geluk in een goede gezondheid en meent daarmee het gelukkigste te kunnen zijn. Waarom? Alweer: geluk betekent dat ik net iets meer betekenen kan dan een ander. Sommigen vinden daarbij hun geluk in dienstbaarheid, anderen in het heersen. Je kunt daarbij niet stellen dat de een beter of slechter zal zijn dan de ander. Hij die dienstbaar wil zijn, vindt zijn geluk erin, dat hij door zijn onderwerping betekenis heeft voor anderen. Degene die meer macht zoekt, probeert daarin tevens zijn betekenis en relatie met anderen vast te leggen en te vinden. Bepalend hierbij is steeds weer het beeld dat men zich van het 'ik' maakt - vaak een geheel verkeerd beeld. Maar de mens ziet zijn geluk altijd weer in iets, wat zijn relatie met anderen op een volgens hem gunstige wijze bevordert.

Wanneer je als mens eerlijk bent, zul je ook toe moeten geven dat je bang bent. Elke mens is bang. Je kunt die angst vergeten, onderdrukken, of zelfs trachten te sublimeren tot iets anders. Maar elke mens is bang. Bang voor verlies, voor eenzaamheid, kortom voor duizend en één dingen, waarvan maar een betrekkelijk klein deel ooit werkelijk zal kunnen worden. Misschien hebt u zich wel eens afgevraagd, waarom zoveel mensen bang zijn voor dingen die niet logisch zijn en niet eens waar zouden kunnen worden. Ik zal trachten u dit te verklaren.

De mens die op aarde geboren wordt heeft reeds een voorgeschiedenis. Een deel van zijn begeerten zowel als van zijn angsten wortelt in de ervaringen die hij reeds voor dit leven in de stof dan wel elders heeft gehad. Door deze belevingen wordt zijn incarnatie mede bepaald, het is a.h.w. de geaardheid die men heeft. Veel van de angsten die mensen kennen, vooral onredelijke angsten die niet uit ervaringen in dit leven verklaard kunnen worden, komen voort of mede voort uit deze voorgeschiedenis. Laat mij trachten u een voorbeeld te geven.

Een mens is eens verdwaald in een woestijn. Hij was alleen op een grote vlakte met niets meer te zien, niets meer om te drinken of te eten, eenzaam, wetende dat hij moest sterven. Zo iemand komt weer op de wereld en wat zien wij? Neiging tot agorafobie, tot pleinvrees. Het klinkt wetenschappelijk gezien krankzinnig. Toch is dit veelal waar. Wij weten in dergelijke gevallen dat de angst geheel onredelijk is. De mens zal zich er dus tegen trachten te verzetten, maar valt toch steeds weer als slachtoffer van deze onredelijke en onbeheersbaar blijkende angsten. Hoogtevrees, veel voorkomende, is in vele gevallen voor de mensen mede veroorzaakt door het feit dat zij in de oertijd van de mensheid reeds hebben geleefd, mogelijk mee hebben gestaan op hoge rotsen om vandaaruit steenlawines neer te doen komen op hun grote vijanden zoals bv. de sabeltandtijger of iets dergelijks. Of zij hebben mee gejaagd en de kudde van oerossen naar een afgrond helpen drijven, zodat dezen dood zouden vallen en de stam een rijke buit aan vlees op zouden leveren. Zij hebben daarbij gezien hoe mensen te onvoorzichtig waren en mee naar beneden werden gesleurd door stenen of door de kudde, die zij opdreven. Mogelijk zijn zij zelf wel op deze wijze gestorven in angsten en pijn. Daar komen bepaalde angsten dan mede vandaan: diep ingeboren in de menselijke geest. Men kan zich hiervan afmaken door te beweren dat dergelijke angsten voortkomen uit de menselijke instincten, maar vaak blijkt duidelijk dat er iets meer achter schuilt dan een overlevering die afgedrukt is in de cellen van een menselijk lichaam.

Wat je nodig hebt is een mogelijkheid om je aan te passen aan de werkelijkheid. Maar hoe kun je je aanpassen aan een bestaande werkelijkheid, wanneer je begeerten en vrezen kent, waarvan de oorsprong niet eens wordt beseft? Daarom moet je jezelf leren kennen. Je moet immers iets begrijpen van de specifieke eigenschappen die je bezit, de zaken waardoor je juist jezelf bent en geen ander zou kunnen zijn. De mens heeft behoefte aan zelferkenning - niet alleen de erkenning en bevestiging door de omgeving, maar vooral ook erkenningen in zichzelf, waaraan hij zich vast kan klampen en waarmee hij verder kan gaan.

Sommige mensen kiezen hiervoor een schijnbeeld. Een enkele maal komt een dergelijk beeld dan wel op een wonderlijke wijze naar buiten, een masker, waarachter de werkelijke mens schuilgaat, maar waarin hijzelf gelooft. Als voorbeelden kunt u hier denken aan een Grivas zowel als aan een Makarios, een De Gaulle zo goed als een Pompidou, die wanhopig tracht de rol van zijn grote voorbeeld verder te spelen zonder dit zelf schijnbaar te willen beseffen. Wij hebben in dergelijke gevallen te maken met een ik-voorstelling, die vaak kunstmatig is, op begeerten berust, maar die niet geheel aan de feiten beantwoordt. Sommige mensen spelen komedie om duidelijk te maken dat zij iets zijn, waarvan zij innerlijk weten dat zij het niet zijn. Maar zij hebben een dergelijke voorstelling, hoe vals dan ook, van zichzelf in het leven nodig, omdat zij zonder dit kennelijk het leven niet aankunnen. Voor vele mensen is het een werkelijke behoefte zich te kunnen identificeren met een bepaald beeld, een voorstelling en zo dit een innerlijk beeld is, zo zal dat beeld door de werkelijkheid niet zo heel snel verloochend worden. Is de voorstelling een beeld dat alleen op uiterlijkheden berust, dan wordt het maar al te vaak een soort rol die men speelt in het stuk van het leven, waarin schijn voor werkelijkheid staat, waarin de acteurs voortdurend hun tekst kwijtraken en de gekste blunders maken met het gebaar van een gezondene.

Werkelijke behoefte is dus iets, waarbij wij wel degelijk met de psychologie van de mens worden geconfronteerd, zowel als met zijn werkelijkheid. Je kunt er niet omheen. Het is bv. duidelijk, dat menig een vooral een auto nodig heeft om anderen te laten zien dat hij ook meetelt. Dan is het voor zo iemand: liever een levensgevaarlijke auto die bovendien nog te veel kost aan reparaties e.d., dan geen auto. Want men denkt: zonder dit ben ik niets. Dit is een voorbeeld van de projectie van een deel van het ik in iets anders. De gehechtheid aan de auto en vele andere materiële zaken in deze maatschappij wordt voor een groot deel mede bepaald door de behoefte iemand te zijn. Het is een vervangen van eigenschappen die men meent niet te bezitten. Iemand die voor eigen gevoel geen succes heeft, zal soms met te veel kosten een wall-to-wall kleed aanschaffen, alleen omdat iemand die dan binnenkomt zal denken: het ziet hier zo weelderig netjes uit, dus die gaat het goed. De poging iets te zijn door meer te hebben, of anders te zijn dan anderen, treffen wij ook bij jongeren die er vaak bijlopen op een manier die ouderen

zich af doet vragen: "hoe kunnen zij---". Deze jongeren dragen kleren met getornde naden, franje aan broeken, fantastische kettingen rond de nek, vettige rond het hoofd piekende haren, verwarde baarden, die schijnen te solliciteren naar het eerste vogelnestje van een nieuwe lente. Ik overdrijf natuurlijk. Maar is dit ook geen gevolg van een behoefte aan status, de behoefte anders te zijn en zo op de een of andere wijze eenieder te laten zien, dat jij, jij bent en niemand anders. De mens wordt gedreven door een voortdurende behoefte tot identificatie met iets. Dat is waar. Maar gelijktijdig kent hij een bijna even grote behoefte om zich duidelijk af te zetten tegen de massa. Er is niets wat voor een mens die geen innerlijke kennis bezit, zo zwaar en moeilijk, als eenvoudig deel te zijn van een massa zonder uiterlijke en zeer bijzondere kenmerken.

Wat ons als vanzelf brengt in de richting van de meer geestelijke behoeften van een mens. Want u zult beseffen dat het leven en zijn van een mens niet alleen maar bepaald wordt door allerhande herinneringen die uit een vorig bestaan geprojecteerd worden, en zo bepaalde reacties in het heden waarschijnlijk maken. Eerder kan men stellen, dat eenieder die op aarde leeft, een soort aanvullende deelervaring door wil maken. Om te verhelderen: U kent allen de kleurschijf? Hierop zijn de primaire kleuren in de juiste volgorde aangebracht. Laat je het ding snel draaien, dan ziet men wit. Wat wij nu doen, wanneer wij leven, is een enkele kleur vinden en beleven. Wat wij wensen is echter wit vinden. Wij willen in de beweging van besef, die leven heet, het licht vinden. En dit kunnen wij veelal niet. Daarom proberen wij in een volgend bestaan van een andere kleur uit te gaan. Maar eerst wanneer wij alle kleuren geweest zijn, zal de beweging die bestaan heet, in ons het wit van het goddelijke licht op kunnen leveren.

Acht u dit aanvaardbaar als vergelijkend beeld? Dan zult u willen beseffen dat, wanneer je als mens op aarde leeft, je dit doet met bepaalde beperkingen. Wanneer je begint aan bv. rood, blauw of een andere kleur in het bestaan, dan betekent dit, dat je gehele verdere leven door deze tendensen gekenmerkt zal zijn. Je bent niet vrij tijdens het stoffelijke bestaan, een andere kleur te kiezen. Dat kun je eenvoudig niet. Het is het geheel van de voorgaande ontwikkeling, waardoor je tot deze keuze kwam. Nu zul je dit segment van het bestaan moeten leren kennen, zo mogelijk vanaf de meest materiële basis tot de hoogste geestelijke waarden toe. Maar alles in dezelfde intensiteit van mogelijkheden, van kleur.

Dan komt er weer een volgend bestaan. Dat kan in een sfeer zijn, doch ook op aarde plaats vinden. Wij beseffen dat wij ons opnieuw zullen moeten gaan uiten. Rood bv. kennen wij nu, maar het werkelijke licht hebben wij nog niet gevonden. Wij kiezen dus een andere reeks mogelijkheden, een andere kleur erbij. Het gevolg van deze keuze kan een hernieuwd incarnatie op aarde betekenen, maar evengoed tot uiting komen in het aanvaarden van een taak als geest t.a.v. de schepping of bepaalde andere geesten. Zo vullen wij voortdurend in evenwicht onze inhoud aan. Wij kunnen niet waarlijk een bewustzijn van het gehele bestaan vinden, voor wij alle kleuren, alle mogelijkheden, in onszelf op zodanige wijze hebben samengevoegd, dat uit dit geheel voor ons weer het witte licht, het beeld van de Schepper, kan ontstaan. Of wij dit nu weten of niet, in ons leeft de hunkering naar dit witte licht. Soms noemen wij het de materiële toekomst, verwezenlijking van een ideaal, een paradijs op aarde. In andere gevallen stellen wij dat deze drang een samenvoeging betekent met bv. het Al ter ere van God. Maar hoe wij het ook uitdrukken, sprekende van een hemel of een ideaal, wij willen niet voor niets leven. Wij geven aan dat wij behoefte hebben aan een totaliteit die wij zelf niet kunnen zijn, althans niet op dit ogenblik.

Veel van hetgeen wij doen en denken, veel van de idealen die wij aanvaarden, veel van de godsdiensten en zelfs bijgelovigheden waaraan wij ons plegen over te leveren, hebben hiermee te maken: Wij proberen ondanks alles het Licht te vinden. U zult begrijpen dat, wanneer wij reeds een paar reeksen van mogelijkheden, een paar kleuren, verworven hebben, het voor ons steeds belangrijker wordt dat al wat wij doen, ook zinvol is binnen de gekozen reeks van mogelijkheden, binnen de kleur van dit leven. Dat betekent dat, naarmate een entiteit die incarneert, bewuster is, hij in zijn leven een sterkere selectiviteit van denken en daden zal ontplooiën. Gelijktijdig heeft zo iemand veel minder dan normaal belangstelling voor alle

regeltjes en opvattingen, die onder de mensen bestaan. Want wat hij zoekt is niet alleen maar een aanvaard worden door de wereld, wat hij zoekt is een in zich harmonische ontwikkeling die een aanvulling betekent op het geheel dat hij reeds is, en dan als het even kan, ook nog zó, dat hij daarmee zinrijk en betekenisvol leeft volgens eigen besef en een zekere erkenning kan vinden bij de mensen rond hem.

Het is deze drang naar volledigheid, die naar mijn bescheiden mening althans, kenmerkend is voor de mens. Wij zullen bij de mens vaak zien, dat hij de volledigheid projecteert in iets. Er zijn jonge mensen die dit alles projecteren in een huwelijk, anderen doen dit in een revolutie - een andere vorm van strijd dus. Mogelijk menen zij ook door het onderwijzen van anderen, vooral de volgens hen onderontwikkelden, dit voor zich waar te kunnen maken. De werkelijkheid ligt echter in henzelf. Het komt er dus niet zo precies op aan, wat je doet. Het komt er eerder op aan dat je al wat je doet en bent, in overeenstemming is met hetgeen voor jezelf een harmonie veroorzaakt. Waarbij geestelijke elementen een grote rol spelen. Daarvan kan ik enkele punten opsommen. Volledigheid is helaas niet mogelijk binnen het bestek van deze bijeenkomst.

Een mens die volgens zijn leven de juiste eenheid vindt - de juiste kleur leeft - zal vele dingen doen en doormaken die volgens de mensen verkeerd zijn; foutief zijn en hem zelf soms depressief maken. Maar wanneer hij blijft vasthouden aan dit ene, wat harmonie betekent, zal er een steeds sterkere band in de persoonlijkheid met het geheel daarvan kenbaar worden, zodat alle andere ervaringen of kleuren een rol kunnen gaan spelen en de manifestatie daarvan op aarde een rol speelt bij alle opbouw in het huidige leven. Het is duidelijk dat, naarmate de harmonie in de persoon groter wordt, de elementen van andere segmenten van bewustwording uit andere levens - kleuren - geprojecteerd zullen worden naar het hoogste besef, dat in dit bestaan volgens deze kleur of belevingsreeks mogelijk is. Dit hoogste besef behoeft dus niet uitdrukkelijk een godsvoorstelling te zijn of te omvatten. Het hoogste besef is eerder een gevoel van verbondenheid en betekenis binnen het geheel, ongeacht de wijze waarop dit geformuleerd wordt, of innerlijk in een droombeeld wordt weergegeven. Hoe meer je waar bent t.a.v. jezelf, hoe groter het deel van de krachten uit je gehele wezen, die tijdens je stoffelijke leven tot uiting zal komen. Dan zien wij een ellendige ontwikkeling: Er zijn mensen die geladen zijn met deze mogelijkheden en met deze krachten, maar het vertikken daarvan gebruik te maken. Laat mij u een typisch voorbeeld geven hiervoor.

Ik ken iemand op uw wereld die een grote gave heeft tot zien in de toekomst en daarnaast bepaalde waarnemingen kan doen, die contact met onze sferen betekenen. Deze persoon echter wil genezen en anders niet. Juist dit is nu iets, waarin voor deze persoon maar zeer kleine bereikingen mogelijk kunnen zijn. Je kunt dit zo iemand duizendmaal zeggen, maar hij wil eenvoudig niet anders. Een dergelijk mens frustreert zichzelf, omdat zijn beeld van juist leven en goedheid niet ligt in een volledig gebruik maken van alle geestelijke krachten en mogelijkheden, zo goed als van alle stoffelijke krachten en mogelijkheden waarover men beschikt, doch alleen een volgens in de stof bestaande denkbeelden scheppen van een bepaalde relatie tussen zich en anderen. Dan kan het denkbeeld edel zijn, maar toch zal een volledige integratie van stoffelijke en geestelijke waarden tijdens het stoffelijke leven voor zo iemand onbereikbaar zijn.

Misschien.... Ik heb op het ogenblik, zoals u mogelijk bemerkt hebt, wat gezelschap achter mij staan. Vandaar wordt mij aangeraden op een bepaalde wijze nu verder te gaan. Ik zal dit getrouwelijk doen, want ook dit werk is in wezen een samenwerking.

Wanneer een mens leeft, zo is het niet zo belangrijk dat hij de dingen op een bepaalde wijze doet. Het is eerder belangrijk dat hij ze doet. Voor een geest geldt hetzelfde: het is niet zo belangrijk hoe een ervaring tot stand komt, het is alleen belangrijk dat de ervaring ontstaat en voert tot een beter inzicht in jezelf en je relaties tot de kosmos. Juist daarom zul je als mens vaak falen, wanneer je tracht het noodzakelijke op een te moeilijke wijze te bereiken. De geest is deel van een kosmisch geheel, zeg een soort uurwerk. Dat betekent dat deze geest moet functioneren in overeenstemming met het geheel, maar gelijktijdig volgens de waarde die zij binnen dit geheel heeft.

Wanneer de geest dit normaal doet, zal dit bijna moeiteloos gaan: de drijfkracht komt uit de veer, uit de Schepper. Er is dan geen aarzelen noodzakelijk, er is geen zelfoverwinning noodzakelijk, doch alleen een beantwoorden aan je functie in het geheel.

Wanneer je werkelijk gebruik maakt van je geestelijke gaven en krachten op aarde, dan zul je dit voornamelijk op een ontspannen wijze moeten doen. Dan immers bereik je het meeste. Wanneer je samen wilt werken met krachten uit de geest, om een voorbeeld te noemen, zo zal dit beter gaan, wanneer je dit ontspannen doet, dan wanneer je hen met alle macht dichterbij probeert te roepen. Een medium dat zich openstelt voor een entiteit en dit doet met het gevoel: ik zal wel zien wat er nu gebeurt, zal veel meer resultaten behalen dan iemand die zegt: Waar haal ik een goede geest vandaan. Ik zoek en dwing. Ontspannenheid is erg belangrijk. Ook in uw stoffelijk leven dient u dit te beseffen. Het vermogen tot ontspannen acht ik een van de belangrijkste zaken, een van de meest primaire behoeften ook voor een mens die bewustwording nastreeft.

Conflicten zijn niet te vermijden in het leven. Zij dienen echter beperkt te blijven tot het ogenblik waarop zij optreden en je daarna niet een lange tijd in beslag nemen. Er zijn spanningen in alle leven. Spanningen zijn eigen aan alle ervaring, omdat elke ervaring een erkennen is van tegenstellingen en berust op het zoeken van een weg hiertussen, het maken van een keuze. Dit brengt nu eenmaal spanningen met zich mee. Maar wanneer het gebeurd is, heeft het toch geen zin meer daar nog lange tijd mee bezig te zijn? Ga steeds uit van het moment waarop je leeft, met al zijn mogelijkheden, zijn inspiraties, kortom met al wat je aan voelt als nu harmonisch en mogelijk. Ook wanneer je beelden had over dit ogenblik die heel anders waren: Leef het, zoals het komt, zoals het is. Dan geef je de geestelijke waarden de grootste mogelijkheid door te klinken in je stoffelijk bestaan. Dan zal het geheel van de stoffelijke ervaring zinrijk blijven en voor de aanvulling van de geestelijke hiaten altijd weer nuttig zijn.

U ziet dat geestelijk de werkelijke behoefte van de mens gelegen is in het vinden van een evenwicht, een afgerond geheel wordende. Wanneer je geestelijk een afgerond geheel bent, dan is er geen incarnatie, geen uitingsnoodzaak meer. Dan resteert alleen je eigen beweging, waardoor je het totaal van de kosmische beweging a.h.w. imiteert en volledig beleeft tegelijk. Besef dit, want dit is een werkelijke behoefte van de mens, ook wanneer hij dit anders uitbeeldt of uitdrukt. Ik zou u in dit verband nog enkele kleine richtlijnen willen geven.

U hebt uw eigen wijze van juist leven. Wanneer u voelt dat u juist leeft, is dit uw recht, ja uw plicht. Het is een noodzaak ook. Een ander zal dit op een geheel andere wijze kunnen doen. Wat goed is voor u, is niet altijd goed voor een ander en wat verkeerd is voor u, heeft dit niet voor anderen even zo te zijn. U weet niet wat het leven, de harmonieën betekenen voor een andere mens. U weet dit alleen voor uzelf en voor uzelf moet u dit ook waarmaken. Laat dan eenieder ook op zijn eigen wijze harmonie vinden en probeer vanuit uzelf er alleen maar toe bij te dragen, dat een ander deze harmonie beleven kan en daaruit nieuwe grootheid en een intenser besef van zijn eigen vermogens en krachten kan verwerven.

Er is maar één waarheid. Maar die ene waarheid kan op zoveel verschillende manieren worden uitgedrukt en al die verschillende uitdrukkingen kunnen weer op zoveel differente wijzen worden uitgelegd, dat het niet zeker is, dat er ook maar een enkele mens bestaat die de waarheid wezenlijk en bewust bezit. Maar elke mens draagt in zich iets, wat voor hem waar is. Deze waarheid is dan in overeenstemming met datgene, wat voor hem in dit leven belangrijk is. Je mag je eigen waarheid dan ook nooit aan anderen opleggen, maar je mag ze ook nooit voor jezelf verloochenen. Dit verloochenen van een innerlijk aangevoelde waarheid is vaak bijzonder moeilijk trouwens, want je leeft als mens in een menselijke maatschappij. Maar nu sluit de keten zich. Je leeft in een maatschappij, je zoekt meningen en denkwijzen van anderen te ontvangen middels radio, tv en wat dies meer zij. Ook al blijkt later, dat je die apparaten toch voornamelijk gebruikt voor zaken die meer de ontspanning dienen dan iets anders. Dit acht ik normaal. Maar de mens kweekt zo behoeften die niet werkelijk voor hem bestaan. Hij kweekt meningen die voor hem eerder schadelijk dan nuttig zijn.

Je hebt geen behoefte aan nieuwsberichten op elk uur. Je hebt ook heus geen behoefte aan een steeds doordreïnende muziek die u dient te stimuleren. Wanneer u werkelijk stimulans wenst zing, lach, fluit en kijk naar de wereld met al zijn dwaasheid en alle schoonheid. Dergelijke zaken vormen dus voor de mens geen werkelijke behoefte en er zijn vele van dergelijke zaken die u niet waarlijk nodig hebt. Er zijn zelfs vele pseudobehoefte geschapen in uw dagen die mij wat dwaas voorkomen.

Om u een voorbeeld te geven: menige man doet zichzelf een strop om, omdat hij meent dat dit mooi is, omdat het zo behoort. Maar hoeveel mensen lopen om dergelijke redenen niet met een te nauwe boord, te nauwe schoenen e.d.? Mogelijk overdrijf ik weer, maar hoe vaak zien wij niet dat mensen uit behoefte iets te schijnen wat zij niet zijn, of om te beantwoorden aan bepaalde normen, zichzelf allerhande kwellingen opleggen? Vele zaken die lastig of pijnlijk zijn en waar de mensen geen afstand van schijnen te kunnen doen, zijn niet van enig werkelijk belang. Zij zijn geen werkelijke behoefte, maar belemmeren eerder de mens vaak in het beantwoorden aan zijn innerlijke behoeften en dat betekent: beantwoorden aan hetgeen je als mens in jezelf voelt te zijn. Dit is een beantwoorden aan bv. de behoefte samen te zijn met anderen, de behoefte eigen menselijk bestaan op aarde zo goed en zo prettig mogelijk te continueren. De mens heeft voedsel, spel, arbeid nodig, om zinvol te kunnen bestaan. Dat zijn de essentiële punten. Wanneer de mens dat gaat beseffen, dan zal hij zeker niet altijd al het overbodige afschaffen. Wat trouwens kolder zou zijn. Zeg dat je een tv hebt. Dan heeft het weinig zin te spreken: dit is niet zinvol en het toestel weg te werpen. Je doet er dan beter aan dit apparaat als een deel van je spel te beschouwen - wanneer je er maar voor zorgt, dat je er de baas over blijft. Heb je een auto, geniet er rustig van. Noodzakelijk is het voertuig niet, maak u er dus niet al te zeer afhankelijk van, dan is het een deel geworden van uw ontspanning en niet langer een bron van zorgen en ergernis.

Wanneer je je onafhankelijkheid van voorwerpen, van mode en al die andere dingen kunt bewerkstelligen, dan heb je daardoor ook de mogelijkheid verkregen meer de nadruk te leggen op de werkelijke behoeften in je bestaan. Deze werkelijke behoeften voeren je dan als vanzelf tot een geestelijke verdieping, een band, emotioneel of anderszins, met het ongeziene, waarvan je deel bent en het brengt je ook tot een gebruiken van de krachten die je werkelijk bezit. Dus niet tot een pretenderen van eigenschappen, krachten of vermogens die je niet eigen zijn, maar die volgens je omgeving zo belangrijk zijn. De belangrijkste mens is hij die de moed heeft onbelangrijk te zijn, om daardoor zichzelf te kunnen zijn.

Mag ik het daarbij laten? Dit was mijn inleiding. Na de pauze zal ik gaarne ingaan op uw vragen en commentaren. Ik hoop echter in deze inleiding een beeld gegeven te hebben van datgene wat volgens mij werkelijk belangrijk is. Dat ik daarbij van een voornamelijk geestelijk standpunt spreek, moet u mij maar vergeven. Heb ik soms tegen enkele schenen aangeschopt: vergeef het mij en stel u niet aan. Want een geest trapt niet door, die trapt er doorheen.

Indien het even kan - voor het gemak en de juiste orde naar ik meen belangrijk - is het, dat u eventuele vragen zoveel mogelijk op schrift stelt.

Ik wens u allen een aangename pauze.

BEANTWOORDING VRAGEN

Goedenavond, vrienden.

Ik hoop, dat u een prettige pauze hebt gehad. Ik zal nu moeten zien, wat u te vragen hebt en vragen zijn vaak een vreemde zaak. Ik herinner mij dat ik kortgeleden de vraag moest beantwoorden, waarom bij het in trance gaan wij met dit medium zo snel werkten. Ik heb getracht hen duidelijk te maken, dat wij dit altijd binnen de minuut voor elkaar moeten hebben. Anders wordt het één minuut stilte en dat lijkt een dodenherdenking. Maar wij leven. Vandaar.

Ik hoop, dat de vragen die u wilt stellen betrekking zullen hebben op het onderwerp en zou graag willen beginnen met al, wat schriftelijk is binnengekomen.

Vraag: U sprak van het leven volgens een - symbolisch genoemde - bepaalde kleur. Houdt dit verband met wat men een straal noemt? Bij hergeboorte zal men wellicht een andere kleur nastreven. Verandert men dan van straal ook?

Antwoord: Neen. Het spijt mij, dat ik door dit voorbeeld misverstanden in de hand heb gewerkt. Maar u behoort in uw gehele bestaan tot een bepaalde straal.

Het is mij bekend, dat er een systeem van inwijdingen bestaat, waarbij men stelt: nu behoort je tot de vijfde, vierde, derde enz. straal. Dit is echter alleen maar een wijze om een bereikte bewustzijnsmogelijkheid aan te duiden. Wij kennen in de kosmos de heren der stralen. Dezen kunt u het beste beschouwen als zeer grote entiteiten, die eigenschapsbepalend en scheppend zijn t.a.v. bepaalde delen van de kosmos. Degenen die uit hen voortkomen, blijven in hun bewustwording gebonden aan de waarden die in de heer van hun straal ligt. Je kunt daarom nooit je eigen straal ontwijken. Wel kun je tijdelijk andere ervaringen zoeken, die ressorteren onder waarden die tot een andere straal behoren, maar voor een uiteindelijke bereiking zul je steeds weer terug moeten keren tot je eigen bron en dat is allereerst de heer van de straal, waartoe je behoort. Daarnaast, alle heren van de stralen samenvattende, kom je dan tot een geheel dat men mensheid kan noemen - wat meer omvat dan alleen de vorm van menszijn, zoals deze op uw aarde bestaat.

Wanneer ik spreek over de kleuren en de wijze waarop dezen als ervaring een bepaald deel van de eigen bewustwording van de mens omvatten, zo deed ik dit om duidelijk te maken dat de mens op aarde gedurende een leven gebonden blijft aan een bepaald type van ervaringen. Hij kan daar niet geheel buiten treden. Ik nam de kleurschijf als voorbeeld, omdat de meeste mensen deze schijf kennen en weten, dat het aspect van die schijf gelegen is in het daarop voorkomen van de primaire kleuren in de juiste volgorde, zodat bij een snel draaien van de schijf de kleur wit - in de symboliek identiek met licht - ontstaat. Deze draaiing herinnert aan het levensrad, waarin volgens de overlevering de mens, die alle fasen daarvan beseft en doorlopen heeft, het geheel ook blank ziet worden en zo een toestand van nirwana bereikt, een toestand waarin alle dingen een licht en een kracht zijn.

Ik vond dat dit beeld daarom zeer goed paste in mijn betoog en het mij mogelijk maakte iets duidelijker te stellen. Wanneer dit voorbeeld voor u verwarrend is geweest, zo verzoek ik u mij dit te vergeven. Ik heb u gevraagd, of het duidelijk was en kreeg zoveel begrip, niet slechts in woorden maar ook in gedachten - wat voor mij vaak belangrijker is - dat ik zonder bezwaren met het uitwerken daarvan meende door te kunnen gaan.

Is dit voldoende?

Vraag: Kun je zeggen dat wij uit de heren van de stralen voortkomen, zodat zij een schakel zijn die ligt tussen ons en het Licht?

Antwoord: Ja, dat is inderdaad zo. U moet niet vergeten hierbij dat, wanneer wij spreken over de heren der stralen, wij uitgaan van een hiërarchische opbouw. Daarin kun je stellen: De goddelijke werkelijkheid is in zich begrensd. De grens daarvan, ook wel de maagd genoemd, brengt voort uit het goddelijke. Hierbij ontstaan eerst de eigenschappen van dit goddelijke als een soort projectie en deze projecties van eigenschappen geven dan tezamen weer vorm aan de oergestalten of archetypen van o.m. de mens. Deze archetypen worden dan door de delen daarvan in de illusiewereld beleefd tot het ogenblik dat je beseft wat je bent en zo begrijpt tot welke vorm je behoort. In die vorm erken je dan ook de kracht die je voortbrengt.

Wanneer de heren van de stralen optreden, zo doen zij dit in en middels de Rode Adam - het archetype van de mens. Daar je behoort tot een bepaald deel daarvan, resorteer je onder de "Heer" die dit deel van het geheel a.h.w. heeft helpen scheppen.

Je kunt zeggen dat deze heren dus iets zijn, wat in deze voorstelling staat tussen God en mens. Nemen wij de verpersoonlijking echter weg, dan kunnen wij stellen: God openbaart zich in vele facetten en deze facetten hebben mede betrekking op verschillende typen van bewustwording, die gezamenlijk in de menselijke vorm op kunnen treden. Jijzelf behoort echter altijd tot het facet van het Goddelijke waaruit je bent voortgekomen, en zult dus dit facet waar moeten maken om eerst in het goddelijke zelf te komen tot een versmelting met alle andere facetten van het Alsheppend-vermogen.

Vraag: Dan wordt een mens als zodanig geboren?

Antwoord: Een mens wordt geboren als gevolg van een bewustwording die hij tevoren reeds heeft doorgemaakt. Deze bewustwording wordt natuurlijk bepaald door zijn vermogen tot beseffen, dat weer bepaald is door het facet van het goddelijke, waartoe hij behoort. Hij is dus een bepaalde lijn in het totaalbeeld van de schepping, waarin de Schepper, naar wij aannemen, zichzelf weerspiegelt of weergeeft.

Vraag: Ik begrijp de vorige vraag als een: je bent uit het archetype van de mens voortgekomen, maar je hebt toch ook andere vormen van bestaan gekend?

Antwoord: De mens als vorm is deel van een gehele reeks ontwikkelingen. De mens in kosmische zin is niet bepaald tot de vorm die men op uw wereld als mens omschrijft. Wat het natuurlijk voor de mensen wat moeilijker maakt om te begrijpen. Maar het houdt in dat bepaalde vormen op andere werelden, zowel als lagere levensvormen in uw eigen wereld, deel uitmaken van dit archetype en kunnen behoren tot een bepaalde straal daarin.

Om een voorbeeld te geven: in een bepaalde straal komt de ezel voor als een vorm die aan de menselijke voorafgaat. Wij vinden dat dan ook in de mens terug. In een andere straal vinden wij de ezel niet, maar in plaats daarvan bv. de aap. Ook deze vind je dan in de mens terug. Er is een straal waarin tijdens de ontwikkeling de slang als vorm voorkomt. Je ziet dan dat in sommige mensen ook een serpent schuilt en zo kun je doorgaan.

Ik koos de voorbeelden schertsenderwijze, maar dat wil niet zeggen dat zij ook onjuist behoeven te zijn. Ik wilde duidelijk maken dat bepaalde vormen kunnen behoren tot het bewustzijn dat tezamen een deel van de mens vormt in het archetype, in het kosmische beeld van de mens, dat een ontwikkeling uitdrukt en niet alleen een vorm.

Vraag: Acht u gevoel van schoonheid, hoe subjectief ook, te behoren tot de werkelijke behoeften van de mens? Welke waarde kent u toe aan de muziek en de beeldende kunst?

Antwoord: Bij de beantwoording hiervan moet ik zeer voorzichtig te werk gaan om niemand te krenken. Gevoel van schoonheid is in feite een begripscommunicatie en daardoor een vorm van zelfbevestiging. Deze kan plaats vinden middels de schone kunsten, maar ook op een andere wijze. De mens zelf is bepalend voor wat schoonheid voor hem is. De een voelt meer voor een aria uit Fidelio, de ander vindt meer schoonheid in het lied van Marie, die vrijt. De mensen hebben nu de neiging te stellen dat het eerste kunst is, het tweede echter niet. Ik meen dat dit oordeel niet bepaald relevant is.

Indien je kunst wilt omschrijven, zo zou ik voor mij zeggen: Kunst is datgene waardoor een mens iets van zijn eigen inhoud weet uit te drukken op zodanige wijze, dat een ander daarop kan responderen. Dit loopt dus bij wijze van spreken van porno tot de meest abstracte literaire pretenties, van de hoogste muziek tot honky-tonk en tamtam, van Rembrandt tot een kindertekening. Oorsprong en vorm zijn voor mij in dit verband niet belangrijk. Er is maar een ding dat voor mij het al dan niet kunst zijn bepaald: niet de structuur, de schepping, maar het feit dat die schepping of structuur een communicatie is met anderen. Kunst is pas kunst, wanneer zij door anderen verstaan wordt. Is dit reeds voldoende?

In deze zin is kunst belangrijk, zo goed als het gevoel voor schoonheid. Er is dan sprake van een mogelijkheid tot begrip voor en identificatie met het schone. Als zodanig is het voor de mens een bevestiging van iets wat in hem leeft ook, wanneer hij dit buiten zich geprojecteerd ziet en

ervaart. In deze zin heeft alle schoonheid, voor degene die haar ervaart, en behoort zij in wezen tot de begeertewereld van de mens. Zelfs landschappelijke schoonheid die ervaren wordt, is weergave van iets wat in je leeft en kan een begeerte die in je bestaat, uitbeelden. De begeerte zelf kan er een naar vrede of harmonie zijn, zo goed als een tot zelfbevestiging. Maar hoe verschillend de waarden zijn die het schoonheidsbegrip en ervaren bepalen, altijd weer is de schoonheid iets, waarop bepaalde begeerten responderen en waarin door de mens bewust of onbewust een zelfprojectie of zelferkenning gevonden kunnen worden.

Vraag: Hoe staat het dan met degenen die schoonheid schaden, landschappelijk dan?

Antwoord: Ik meen dat de Schepper de schoonheid die u ervaart, niet als schoonheid heeft geschapen. Ik heb het gevoel dat de natuur in zich voornamelijk doelmatig is en dat zij eerst door de scheppingsdrang van de mens die doelmatigheid in uw wereld deels dreigt te verliezen. Maar het waarlijk doelmatige is volgens mij ook waarlijk schoon. Schoonheid is functionaliteit en juist in die zin meen ik dat de Schepper bijzondere schoonheid heeft geschapen. Maar ook de scheppingen van de mens blijken vaak schoonheid te bevatten.

Vraag: Dus schoonheidszin is een werkelijke behoefte?

Antwoord: In de zin, waarin ik deze reeds besprak, zeker. Maar dus niet als iets wat afzonderlijk naast het andere staat, doch als de uitdrukking van datgene wat in de begeertebehoefte van de mens is gelegen. Volgens mij is dit voornamelijk de begeerte tot zelfbevestiging, die ik in mijn inleiding betrekkelijk uitvoerig met u heb besproken.

Vraag: Hoe komt het dan dat iets voor de een begeerlijk en schoon is en er voor de ander niets van klopt?

Antwoord: Dat heeft menige oude vrijster ook al eens gevraagd. U moet het naar ik meen zo zien: Zelfbevestiging gaat uit van jezelf. Je bent als mens een complex van begeerten en angsten, van hetgeen je vreest in je relatie met de kosmos en datgene wat je in die relatie bevestigd hoopt te zien. Voor iedere mens ligt dit iets anders, want elke mens heeft een eigen wordingsgang, heeft eigen geestelijke kwaliteiten, eigen geestelijke gerichtheid en noodzaak ook. Als zodanig zal schoonheid voor de een iets anders betekenen dan voor de ander, omdat de zelferkenning en bevestiging, die men daarin zoekt, voor de een gelegen zal zijn in bv. de smartlap en voor de andere in een abstract muziekstuk.

Vraag: Heeft het gevoel van schoonheid dan ook iets te maken met een erkennen van de archetypen?

Antwoord: Ik vrees dat de mens die op dit moment in zijn bewustwording het archetype zou herkennen, dan wel dit niet zou willen zien, omdat het niet past bij zijn beeld van zichzelf, het is schoon, maar men voelt zichzelf te laagstaand dan wel dat men het lelijk zou vinden, omdat men zichzelf daarin nog niet terug weet te vinden.

Vraag: Bij werkelijke behoeften noemde u het verhaal en stelde dat fictie daarbij belangrijker was dan regelrechte lering. Maar een sprookje kan toch wel een lering verpakken, een lering die dan beter blijft hangen?

Antwoord: Dat zit er ongetwijfeld in.

Onthoudt u twee dingen: 1. In een sprookje is het onmogelijke natuurlijk. 2. In het sprookje kan men zich identificeren met de held die magische vermogens pleegt te bezitten en daardoor ondanks alles het goede bereikt. Dit goede is dan weer in overeenstemming met iets, wat de mens voor zich begeerlijk acht. Je vindt zo de mogelijkheid jezelf te verliezen in een andere wereld en gelijktijdig jezelf daarin deels te herkennen. Ik meen dat dit in alle verhalen het geval is. Vergeef mij, wanneer ik iemand mogelijk hierdoor kwets, maar volgens mij kun je jezelf soms evenzeer terugvinden in Donald Duck als in Het Fregat Maria-Johanna. Othello leeft in vele mensen, maar Adamson ook. Het verhaal is iets waardoor je iets losser van jezelf komt te staan, maar gelijktijdig iets van jezelf vindt, zodat je interesse krijgt zonder daarbij krampachtig tegenover de feiten of jezelf te worden gesteld.

Het verhaal is iets, waarin je kunt dromen, ja even een eigen werkelijkheid schept aan de hand van de schepping van de verteller, de schrijver, en zo tot een ontlading komt van spanningen die in je bestaan - wat belangrijk is - en daarnaast een aantal denkbeelden opdoet die je later, wanneer de werkelijkheid van alledag weer beleeft, toch blijven richten en stimuleren. De leerkracht in het amusement is altijd groter dan in de preek. Dat moge blijken uit het feit dat Shakespeare door velen als een groot man wordt beschouwd, zodat er zelfs een traditie is ontstaan aan de hand van al, wat deze - op zich niet zo grote - acteur in de wereld heeft helpen zetten.

Het predikende christendom echter heeft een reeks uiterlijkheden tot stand gebracht, waarbij de innerlijke betekenis echter teloor is gegaan. Ik doel op de werkelijkheid van een geheel, een praktisch christendom wel te verstaan. Ik geloof dat je iemand veel kunt leren door hem bezig te houden. Om een belangrijk voorbeeld aan te halen: Jezus preekt niet werkelijk tot de mensen. Hij spreekt in gelijkenissen. En gelijkenissen zijn verhaaltjes met diepere zin, een soort sprookjes, beelden, waar de mens mee eens kan zijn zonder dezen onmiddellijk en geheel op zich te behoeven betrekken, maar die toch een betekenis hebben, waardoor je later in bepaalde omstandigheden beseft: dit zou nu voor mij gelden, dus zal ik er het beste aan doen op deze wijze te handelen.

De grootste leraren geven geen droge lessen. Zij spreken altijd in gelijkenissen en beelden de waarheid uit in verhalen. Zelfs de Boeddha doet dit. Wanneer de Boeddha spreekt over de waarheid, vertelt hij het verhaal van de blinden en de olifant, wat in feite een komische situatie uitbeeldt. De eerste blinde staat vooraan en stelt: een olifant is een lange slurf met een vochtig einde. De tweede die achteraan staat, beweert echter: een olifant is een klein slurfje met een bosje stug haar eraan. Een derde beweert dat een olifant een soort ruwe zuil is, want hij staat bij de poot, terwijl weer een ander een ander deel voelt en daaraan zijn beeld verbindt. Elk van hen beweert, de waarheid te kennen en het enig juiste beeld te geven van een olifant. Ik meen dat de Boeddha daarmee op een zeer komische wijze de noodzaak van de oecumene reeds heeft verkondigd in een tijd, dat nog niemand daarover dacht.

Een mens heeft behoefte aan stimuli voor zijn denken. Dat is de reden dat ik het verhaal beschouw als een van de werkelijke behoeften van de mens. De mens leeft nu eenmaal niet alleen in de werkelijkheid, maar ook in zijn gedachtewereld. In de gedachtewereld heeft hij het verhaal nodig als voedsel, als een middel tot verrijking van het denken, waardoor hij een betere oriëntatie verkrijgt zowel t.a.v. zichzelf zowel als van de wereld. Zelfs indien het verhaal dus niet bewust is geschreven om lering over te brengen, zal dit blijven gelden.

Vraag: Hoe denkt u dan over het beeldverhaal tegenover de gewone verhalen?

Antwoord: Ik meen dat dit een kwestie is van een beroep op het visuele. Een goed beeldverhaal zal m.i. in een enkel plaatje vaak meer informatie kunnen geven en meer gedachten kunnen wekken dan een ouderwetse literaire schrijver in een sfeerbeschrijving van 3 pagina's.

M.a.w.: het stripverhaal en de cartoon zijn in wezen een soort letterkundig steno. Zolang zij als zodanig gebruikt worden, moeten zij volgens mij beschouwd worden als volwaardige literatuur. Op het ogenblik dat de strip alleen bestaat uit Wham, boef, paf lijkt mij haar waarde niet zo bijzonder. Ik voel minder voor superman en Dick Bos, dan voor Asterix, Kuifje en dergelijke figuren die in een licht spottend verhaaltje met mooie plaatjes en slechts enkele woorden soms zeer veel weten te zeggen, wanneer je ze maar goed leest.

Het is echter jammer genoeg dat menigeen meent dat strips geen cultuurwaarde hebben en als zodanig dus geen aandacht verdienen. Zoals ik mensen ken die werkelijk ontsteld zijn, dat in de popgeneratie Bach opeens weer aandacht krijgt, maar in eigen stijl. Want Bach is hoge kunst, waar je af moet blijven en pop is geen kunst, daar behoef je dus niet naar te luisteren. Ergens is dat krankzinnig. Ik meen dat je geen onderscheid mag maken bv. aan de hand van het feit dat dit alleen maar een beeldverhaal is en het andere een echt "mooi" verhaal. Ik meen, dat men het literaire boek en een strip als bv. Asterix gelijkwaardig moet achten, omdat zij aan

eenzelfde behoefte tegemoet kunnen komen en beiden in hun soort een grote reeks van denkbelden kunnen overbrengen. Dat is volgens mij het werkelijk belangrijke punt.

Hier sprak uw kunstcriticus. Ik ben niet alwetend of onfeilbaar. In het begin van de avond heb ik dan ook duidelijk gesteld: wij zijn niet alwetend of onfeilbaar. Ook u bent niet alwetend of onfeilbaar. Met al onze feilen en fouten kunnen wij, door onze meningen desnoods diametraal tegenover elkaar te stellen, mogelijk toch iets leren van elkaar. En dat is het doel van de avond.

Indien er één ding is waaraan de mens werkelijk behoefte heeft, zo is dit naar ik meen, wel het vermogen zijn eigen gedachten te toetsen aan die van anderen. Er is niets zo gevaarlijk als het met eenieder eens te zijn. Er is niets zo dwaas als het met niemand eens te zijn en niets is zo groots menselijk en verstandig, als het pogen elkaar te begrijpen en zo te zien, waarover je het dan wel eens kunt zijn.

Waarmee ik zo ongeveer aan het einde van mijn bijdrage voor vandaag ben gekomen. Maar ik mag nog wel kort even de avond gaan besluiten meen ik. Neen, geen dichtwerken. Sommigen zitten nu al klaar, zo van: "nu gaat het beginnen." Neen, helemaal niet. Ik wil alleen gewoon dit zeggen:

Ieder van ons heeft in zich een begrip, een gerichtheid, dit geldt voor mens en geest. Ieder van ons heeft de behoefte zich waar te maken volgens die gerichtheid, volgens die erkenningen. Voor ons is te zijn, wat wij voelen te kunnen en te moeten zijn, het belangrijkste wat er bestaat. Laat ons dat dan gewoon doen. Laat ons niet goochelen met hogere krachten en de kosmos om daardoor ons eigen falen opzij te kunnen zetten. Laten wij ons niet beroepen op een offer dat voor ons is gebracht zodat onze zonden tevoren reeds afgerekend zijn, alsof wij in een taxi naar de zaligheid zijn gezet door iemand die heeft gezegd: ik betaal alvast, lever hem maar af. Zo iets moeten wij niet hebben. Zelfs wanneer er een plaatsvervangend offer is, hebben wij nog niet het recht ons daarop te beroepen. Wij moeten onszelf zijn.

En nu spreek ik uit mijn geloof: Ik geloof dat God ons geschapen heeft, niet alleen zoals wij nu zijn, maar dat Hij ons geschapen heeft met de gehele ontwikkeling die wij zullen doorlopen, ons geschapen heeft van het eerste vonkje ik-besef tot het laatste ogenblik van vreugdige oplossing in het besef van de totaliteit. Ik geloof dat al wat in ons ligt en in ons leeft, belangrijk is, wanneer wij het maar niet vervreemden door manipulaties, die het moeten doen passen in een beeld van anderen, maar waarlijk trouw kunnen blijven aan onszelf.

Ik geloof in de voortdurende revolutie, niet van Mao, maar van God. Want ik geloof in de voortdurende omwenteling waarin mogelijkheden en feiten elkaar afwisselen en wij, beseffende wat wij zijn, waarlijk onszelf moeten weten te blijven, werkelijk moeten zijn, wat wij zijn. Wij moeten onszelf leren kennen, wij moeten onszelf ontdoen van bijkomstigheden en illusies tot wij waarlijk zijn wat wij zijn en zo kunnen passen, bewust van alles, in dit proces van leven en bewustwording buiten de tijd.

Geen mens kan er vrede mee hebben, wanneer hij gelooft dat de dood het einde is. Ergens wil hij voortbestaan. Goed, het voortbestaan is je gegeven, maar niet om je daarmee dan tevreden te stellen, niet als een lolly die je opeens wordt voorgehouden als loon, omdat je zo goed en toch zo moeilijk geleefd hebt, maar als een gewoon verder gaan in dezelfde gang van zoeken en strijd om jezelf te worden - meer en meer - tot je, het geheel beseffende van hetgeen je bent in en vanuit je Schepper, ook deze Schepper leert beseffen en bewust in Hem kunt functioneren.

Zo geloof ik dat wij bestaan. Juist daarom is het belangrijk dat wij onderscheid leren maken tussen onze zogenaamde behoeften en onze werkelijke behoeften. Juist daarom is het belangrijk dat wij leren zien waar het verschil ligt tussen onze impulsen van een ogenblik, geschapen misschien door allerhande tijdelijke illusies en droombeelden, en dat werkelijke wat dag in dag uit door een geheel leven en door vele levens heen ons blijft stuw en drijven.

Wij dienen ons af te vragen: Wat leeft er altijd in mij? Want dat is deel van mijzelf. Hierin leer ik mijzelf kennen en uit dit kennen van mijzelf, zal ik leren mijzelf waarlijk waar te maken in harmonie met de totaliteit, waaruit dit ego is voortgekomen en waarin het functioneert en blijft bestaan. Hoe? Dat weet ik niet. Maar dat het blijft bestaan, weet ik. En dat het zin heeft tot bewustzijn van dit kosmische en tijdloze bestaan te komen, dat zegt mij mijn gehele wezen.

Vrienden, in deze zin heb ik getracht het gehele betoog op te bouwen, heb ik getracht uw vragen te beantwoorden. Ik ben u dankbaar voor de aandacht die u mij gegeven hebt. Ik hoop dat ik u hier en daar misschien toch enkele denkbeelden heb voorgelegd die u een nadere beschouwing waard zijn.

Mijn taak is volbracht. Ik zie geen reden om het medium nog langer in beslag te nemen, dus dank ik u voor uw aandacht en wens u een goedenavond en een goede nachtrust. En wanneer u mogelijk vannacht uittreedt: kom eens aan onze kant kijken, misschien leert u daar nog iets meer.

Aan het einde van deze bijeenkomst herdacht de heer Piccardt het feit dat het medium van de orde, de heer v.d. Nagel, nu 25 jaren lang als medium werkzaam is. Hij eindigde na enkele waarderende woorden: Ontvang deze envelop als klein teken van onze waardering.

Dhr. v.d. Nagel repliceerde met enkele niet zo goed als gewoonlijk gekozen woorden, dankte voor applaus en goede gave en stelde: Het is uiteindelijk mijn baantje, zodat ik nog lang hoop door te kunnen gaan. Maar het bijzondere ligt niet in het feit dat ik 25 jaar als medium werkzaam ben, maar in het feit dat ik deze gehele tijd voor een en dezelfde vereniging werkzaam heb mogen zijn. Waarop hij wat onverwacht eclipseerde, zich kennelijk niet geheel prettig te voelen nu hij zuiver persoonlijk in het brandpunt van de belangstelling stond. Vele aanwezigen lieten zich de kans echter niet ontnemen hem persoonlijk geluk te wensen met zijn jubileum.

Leden van de "Esoterische Kring" herinneren wij eraan dat in februari hun bijeenkomst niet op de tweede, maar op de derde maandag valt, dus op 18 februari a.s. Dit in verband met persoonlijke aangelegenheden van het medium, dat op 11 februari geen bijeenkomst kan leiden.

d.d. 1 februari 1974